

Jan Misiuna

**„SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE I PAŃSTWO
A GOSPODARKA. TENDENCJE, WYZWANIA,
PERSPEKTYWY” – SPRAWOZDANIE
Z V KONFERENCJI DOKTORANTÓW KOLEGIUM
EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO SZKOŁY GŁÓWNEJ
HANDLOWEJ W WARSZAWIE „MŁODZI KES”**

Stało się już pewną tradycją, że w pierwszych tygodniach nowego roku akademickiego doktoranci Kolegium Ekonomiczno-Społecznego SGH organizują konferencję naukową adresowaną do doktorantów SGH oraz innych uczelni. Również w 2013 r., w dniach 24 i 25 października, miała miejsce – piąta już – doroczna Konferencja Doktorantów Kolegium Ekonomiczno-Społecznego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie w ramach cyklu „Młodzi KES”. Tematem tegorocznego spotkania było „Społeczeństwo obywatelskie i państwo a gospodarka. Tendencje, wyzwania, perspektywy”. W tym roku tematyka konferencji, dotycząca zagadnień związanych ze społeczeństwem obywatelskim, wpisywała się w obchody Europejskiego Roku Obywateli, ustanowionego dla uczczenia 20. rocznicy wprowadzenia traktatem z Maastricht obywatelstwa Unii Europejskiej. W związku z powyższym V Konferencja z cyklu „Młodzi KES” została objęta patronatem honorowym Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, a także Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Polskiego Stowarzyszenia Badań Wspólnoty Europejskiej (PECSA). Patronatem honorowym objął konferencję również Jego Magnificencja Rektor Szkoły Głównej Handlowej pan prof. dr hab. Tomasz Szapiro.

W imieniu Rady Organizacyjnej konferencję otworzyła mgr Joanna Zuzanna Radziszewska, która powitała zaproszonych gości oraz władze rektorskie i dziekańskie. Omówiła ona tematykę konferencji, wskazała na jej związki z obchodzonym Europejskim Rokiem Obywateli, a także przypomniała oraz przedstawiła instytucje i organizacje, które objęły patronatem honorowym konferencję. Mgr J. Z. Radziszewska zaprezentowała panelistów i w imieniu Rady Organizacyjnej podziękowała im, a także dziekanowi Kolegium panu prof. dr hab. Joachimowi Osińskiemu oraz pozostałym opiekunom naukowym konferencji: prof. dr hab. Sławomirowi Sztabie, prof. dr hab. Agnieszce Alińskiej, prof. dr hab. Elżbiecie Firlit, prof. dr hab. Anastazji

Gajdzie, prof. dr. hab. Piotrowi Jachowiczowi, prof. dr. hab. Krzysztofowi Kozłowskiemu, dr hab. Urszuli Kurczewskiej, prof. dr hab. Ewie Latoszek, prof. dr. hab. Jackowi Luszniwiczowi oraz prof. dr hab. Izabeli Zawislińskiej. Następnie głos zabrał prof. dr hab. Piotr Ostaszewski, prorektor SGH ds. dydaktyki i studentów, który mówił o istocie i rozumieniu tego, czym jest społeczeństwo obywatelskie. Podkreślił on również nieustającą konieczność badania społeczeństwa obywatelskiego oraz znaczenie kreatywności społecznej, szczególnie ludzi młodych.

Kolejnym mówcą był zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich dr Ryszard Czerniawski. Jego wystąpienie dotyczyło zakresu zainteresowań Rzecznika Praw Obywatelskich, a także tego, jak działania podejmowane przez RPO wkraczają w sferę gospodarczą, szczególnie w zakresie podatków, przedsiębiorczości czy funduszy unijnych, chociaż zawsze interwencja taka wiąże się z naruszaniem praw obywatelskich. Dr R. Czerniawski podkreślił m.in. konieczność ochrony osób starszych w sferze gospodarczej. Wskazał on także na fakt, że „społeczeństwo obywatelskie w Polsce na styku z gospodarką widać tylko wtedy, gdy iskrzy”. Na koniec zaprosił doktorantów do odbywania praktyk w biurze Rzecznika Praw Obywatelskich.

Następnie głos zabrała prof. dr hab. Ewa Latoszek, przewodnicząca zarządu Polskiego Stowarzyszenia Badań Wspólnoty Europejskiej (PECSA). W swoim wystąpieniu podkreśliła ona wysiłek wkładany przez młodych badaczy w działalność organizacyjną, ich umiejętności współpracy i wspierania się radą i wiedzą doświadczonych pracowników naukowych. Poruszyła również problematykę aktywności organizacji trzeciego sektora (NGO) w ramach społeczeństwa obywatelskiego. Dokonała prezentacji PECSA, a także przedstawiła wpływ jej członków na nawiązanie bliskich związków między Polską a Wspólnotami Europejskimi, a później Unią Europejską. Prof. Latoszek wskazywała na konieczność aktywizacji naukowców i zwiększenia ich wpływu na działanie Unii Europejskiej. Po zaprezentowaniu dotychczasowych osiągnięć PECSA zachęcała doktorantów do wstępowania do PECSA.

Wystąpił także prof. dr hab. Joachim Osiński, dziekan Kolegium Ekonomiczno-Społecznego, który mówił o znaczeniu wymiany naukowej w ramach konferencji, a także o okazji, jaką one dają do integracji środowiska naukowego. Prof. J. Osiński wskazywał na zmienność społeczeństw europejskich, ich ewolucję, różnice historyczne między społeczeństwami, szczególnie na różnice między społeczeństwami europejskimi a USA. W swoim wystąpieniu dziekan KES mówił także o tym, że nie można na ślepo przenosić rozwiązań między państwami. Nie oznacza to jednak, zdaniem prof. Osińskiego, że nie można się inspirować rozwiązaniami przyjętymi w innych państwach. Jako wzór godny naśladowania wskazał państwa skandynawskie. Prof. Osiński podkreślił w swoim wystąpieniu, że społeczeństwo obywatelskie nie jest dane raz na zawsze, trzeba więc nad nim ciągle pracować, co wymaga wysiłku

i zapewniania wsparcia finansowego tym organizacjom, które nie mają związków ze sferą biznesową. Na koniec swojego wystąpienia prof. Osiński życzył miłych obrad, a uczestnikom z innych ośrodków przyjemnego pobytu w Warszawie i na SGH.

Następną częścią konferencji był panel ekspercki poświęcony dyskusji nt. „Społeczeństwo obywatelskie – idee i fakty”, który poprowadziła prof. dr hab. Elżbieta Firlit z Zakładu Socjologii Instytutu Filozofii, Socjologii i Socjologii Ekonomicznej KES, zaczynając od przedstawienia panelistów i omówienia różnicy między naukowym a publicystycznym podejściem do dyskusji o społeczeństwie obywatelskim. Prof. Firlit postawiła też fundamentalne pytanie, mające stanowić wstęp do dyskusji: czy społeczeństwo obywatelskie nie jest mitem? Jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Krzysztof Kozłowski z Katedry Studiów Politycznych KES. Prof. Kozłowski mówił o wielości ujęć społeczeństwa obywatelskiego w naukach politycznych i prawnych oraz o swego rodzaju mechanicyzmie w stosowaniu tego pojęcia. Podjął też próbę zdefiniowania, na pograniczu nauk politycznych i prawnych, pojęcia „społeczeństwo obywatelskie”. Następnie głos zabrał prof. dr hab. Tadeusz Szumlicz, kierownik Katedry Ubezpieczenia Społecznego KES, który mówił o miejscu społeczeństwa obywatelskiego w polityce społecznej prowadzonej przez państwo, a także o wpływie społeczeństwa obywatelskiego na kształt polityki państwa i wreszcie o jego miejscu w zarządzaniu zmianą, jaką jest polityka społeczna. Dyskusję kontynuował prof. dr hab. Juliusz Gardawski, dyrektor Instytutu Filozofii, Socjologii i Socjologii Ekonomicznej KES, analizując znaczenie partnerstwa i dialogu społecznego w kontekście organizacji pracy. W swojej wypowiedzi podkreślił on, że jednym z kosztów przyjętego w Polsce modelu liberalnej gospodarki rynkowej było złamanie pierwszej fali społeczeństwa obywatelskiego, które powstało na drodze negocjacyjnej. Prof. Gardawski zaznaczył, że społeczeństwo obywatelskie, które powstało i obecnie funkcjonuje, to druga fala, ukształtowana z inspiracji bardziej liberalnym modelem gospodarczym. Podkreślił też, że wiele elementów społeczeństwa obywatelskiego w Polsce ma iluzoryczny charakter. Z kolei dr Ryszard Czerniawski, reprezentujący RPO, wskazał, że społeczeństwo obywatelskie nie zostało zdefiniowane na potrzeby prawa. Mówił on, że prawa obywatelskie bezpośrednio wpływają na istnienie społeczeństwa obywatelskiego, czego szczególnym przykładem jest prawo do prywatności. Ostatnim uczestnikiem panelu była pani Katarzyna Batko-Tołuć, przedstawicielka organizacji Sieć Obywatelska – Watchdog Polska. W swojej wypowiedzi podkreślała znaczenie przejrzystości, jawności w życiu państwa, prawa obywateli do wiedzy o tym, jak ono działa, a także rozliczania go z podejmowanych działań. Przedstawiła również portret sektora pozarządowego w Polsce, mówiła o jego relacjach z państwem, samorządami i roli odgrywanej przez środki pochodzące z funduszy UE. Szczególny nacisk położyła na brak zainteresowania organów państwa współpracą z trzecim sektorem.

Po panelu miała miejsce dyskusja, w której udział wzięli pracownicy naukowcy SGH oraz doktoranci.

Wystąpienia doktorantów, łącznie 27, zostały podzielone na pięć paneli tematycznych, poświęconych m.in. relacjom między społeczeństwem obywatelskim a gospodarką, prawnym-instytucjonalnym aspektom społeczeństwa obywatelskiego, roli mediów w społeczeństwie obywatelskim oraz społeczeństwu obywatelskiemu w perspektywie międzynarodowej. Referaty wygłoszone w ramach paneli w pierwszym dniu konferencji stanowią będą podstawę publikacji książkowej. W drugim dniu konferencji doktoranci wzięli udział w warsztatach emisji głosu, prowadzonych przez dr Lidie Jabłonowską z Katedry Rozwoju Kapitału Ludzkiego Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie SGH oraz w warsztatach poświęconych pozyskiwaniu środków publicznych na aktywność naukową, prowadzonych przez dr. Rafała Kasprzaka z Katedry Poziomu Życia i Konsumpcji Kolegium Zarządzania i Finansów SGH.

Po raz kolejny konferencja „Młodzi KES” stała się forum dyskusji między doktorantami z różnych ośrodków akademickich. W jej pierwszym dniu wzięło udział 69 osób, reprezentujących 14 ośrodków, w tym, oprócz Szkoły Głównej Handlowej, również uniwersytety: Warszawski, Jagielloński, Gdański, Kardynała Stefana Wyszyńskiego, uniwersytety ekonomiczne w Krakowie, Katowicach i Poznaniu oraz Akademię Pedagogiki Specjalnej, Instytut Studiów Politycznych PAN, Akademię Humanistyczną im. A. Gieysztora w Pułtusku, Szkołę Wyższą Prawa i Dyplomacji w Gdyni oraz Szkołę Wyższą im. Pawła Włodkowica w Płocku. W części warsztatowej konferencji wzięły udział 24 osoby, reprezentujące 3 ośrodki. Większość uczestników konferencji (60%) była słuchaczami stacjonarnych studiów doktoranckich, przede wszystkim z zakresu nauk ekonomicznych (57% uczestników).

Pierwszy dzień konferencji wywarł na uczestnikach bardzo dobre wrażenie (średnia ocen przekraczająca 4,5 w skali pięciostopniowej) pod każdym względem, tj. oceny programu, strony merytorycznej i oceny ogólnej. Na szczególne uznanie uczestników zasłużyła strona organizacyjna konferencji, która uzyskała średnią ocenę 4,9. Drugi dzień konferencji, czyli jej część warsztatowa, a także jej całość również zostały bardzo wysoko ocenione.

Rada Organizacyjna V Konferencji Doktorantów Kolegium Ekonomiczno-Społecznego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie „Młodzi KES” pragnie podziękować JM Rektorowi Szkoły Głównej Handlowej panu prof. dr. hab. Tomaszowi Szapiro za objęcie konferencji patronatem honorowym. Pragniemy również podziękować władzom dziekańskim Kolegium Ekonomiczno-Społecznego i dziekanowi Kolegium panu prof. dr. hab. Joachimowi Osińskiemu oraz wszystkim pracownikom KES. Dziękujemy opiekunom naukowym konferencji, a zwłaszcza pani prof. dr. hab. Elżbiecie Firlit, która poprowadziła panel ekspercki. Pani dr Lidii Jabłonowskiej i panu dr.

Rafałowi Kasprzakowi dziękujemy za prowadzenie części warsztatowej konferencji. Dziękujemy również za udział uczestnikom panelu eksperckiego, panu prof. dr. hab. Juliuszowi Gardawskiemu, panu prof. dr. hab. Krzysztofowi Kozłowskiemu, panu prof. dr. hab. Tadeuszowi Szumliczowi, panu dr. Ryszardowi Czerniawskiemu oraz pani Katarzynie Batko-Tołuć. Wreszcie na koniec dziękujemy wszystkim czynnym i biernym uczestnikom konferencji.